

نفت در کوتاه مدت پیشران اصلی رشد است، اما در بلندمدت به عامل نوسان را تبدیل می شود

کاهش سهم درآمدهای نفتی از بودجه کافی نیست

در بیشتر کشورهای نفتی در آمد حاصل از فروش نفت در دست استفاده نمی شود؛ گاهی صرف هزینه های جاری می شود و گاهی صرف هوس خرج بیشتر، اما در این میان برخی کشورها هستند که توانسته اند از جنگ نفربین نفت فرار کنند.

به رغم گذشت دهه‌ها شعار دربار اقتصاد بدون نفت، اما بودجه کشور همچنان از دست بادهای نفتی در امان نمانده و وابستگی به درآمدهای نفتی دارد. هر چند رافان در نظر گرفته شده در سال‌های مختلف اندکی تغییر داشته، اما واقعیت‌ها تغییر نکرده و بخش قابل توجهی از هزینه‌های عمومی ایران از فروش نفت و گاز تأمین می‌شود و همین آنگاه بودجه کشور را در برابر نوسان‌های جهانی و تصمیم‌های سیاسی آسیب‌پذیر ساخته است.

تکانه‌های اقتصاد با درآمدهای ناپایدار نفتی
در دوران طلایی فروش نفت، اگرچه اوضاع اقتصاد ظاهرًا بهبود نسبی پیدا می‌کند، اما در تکانه‌های شدید قیمتی و همچنین تحریم‌ها، کسری بودجه تشدید شده و تورم بیش از پیش قد علم می‌کند. در سال‌هایی مانند ۲۰۱۴، زمانی که قیمت جهانی نفت سقوط کرد یا سال ۱۳۹۷، هنگام آوج تحریم‌های نفتی، بودجه کشور به سرعت از تعادل خارج شد.

در میان کشورهای دارای ذخایر نفتی، برخی کشورها از آزمون کاهش وابستگی بوده به درآمدهای نفت موفق بیرون آمده‌اند؛ تروئیک از این کشورهاست، کشوری که در دهه ۷۰ میلادی هم‌زمان با ابرار استخراج نفت از آغاز کرد و توانست با ایجاد صندوق ثروت ملی و سرمایه‌گذاری شفاف در بازارهای جهانی، درآمد نفت را به پشتوانه‌ای برای نسل‌های آینده تبدیل کند. این کشور، بودجه جاری خود را از مالیات و درآمدهای داخلی تأمین می‌کند و نفت را منبعی برای پس‌انداز ملی می‌داند.

در مقابل، کشورهایی مانند نیجریه که همان مسیری استاکای بی‌محایا به نفت را پیموند با تورم مزمن، فروپاشی خدمات عمومی و بحران اجتماعی روبه‌رو شدند. ایران در میانه این دو تجربه قرار دارد؛ نه از نظر مالی نرؤز بر خوردار است و نه از فروپاشی کامل ونزولا، اما مسیری که می‌رود، هشدار دهنده است.

■ سهم ناکافی از درآمدهای مالیاتی
در ادبیات اقتصادی از وضعیت وابستگی به درآمدهای نفتی و مصائب ناشی از آن به عنوان نفرین منابع یاد

می‌شود. در کشورهای نفتی دولت به واسطه این منبع خدادادی انگیزه و چندیانی برای کاهش وابستگی به واردات نفت ناپایدار نفتی و افزایش درآمد مالیاتی از طریق مالیات ندارد. نتیجه آن، ضعف دائمی نظام مالیاتی است براساس برخی گزارش‌ها، در شرایطی که وابستگی دولت به منابع مالیاتی در بسیاری از کشورها ۹۰ درصد است، و رغم مالیات تحریم تنها ۴۰ درصد درآمدهای ایران از طریق مالیات تأمین می‌شود. با افزایش محدودیت‌های جهانی، اگرچه دولت به تکاپو برای بهبود سهم درآمدهای مالیاتی افتاده، اما به دلیل ضعف زیرساخت‌های اطلاعاتی، رانت، راف مالیاتی... و بار درآمدهای مالیاتی بیشتر به طبقه شفاف از جمله کارمندان دستگاهی می‌کند. بنابراین این مسئله قابل توجهی با کشورها موفق در زمینه مالیات داریم.

به افزایش محدودیت‌های جهانی اگر چه دولت به تکاپو برای کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی و بهبود سهم درآمدهای مالیاتی افتاد، اما به دلیل ضعف زیرساخت‌های اطلاعاتی، رانت، فرار مالیاتی و... بار درآمدهای مالیاتی بیشتر بر طبقه شفاف از جمله کارمندان سنگینی می‌کند

مطالبات
اقتصادی تأکید می کنند که اصلاح مالیات
جامع، انقباض مالی و اراده سیاسی برای
توقف رانتهاست.
● **وابستگی به درآمد نفتی، ریشه ناترازی و بده**
بودجه
موضوع کمسیون بر نامه و بده با بیان اینکه کسری بودجه
بر اقتصاد ایران حاصل مجموعه ای از ناترازی های انباشته
است؛ گفت: این ناترازی ها ریشه در وابستگی به درآمد بودجه
درآمد نفتی، بزرگ شدن بیهوده هزینه های جاری و
پیش بینی بر شیخ متغیر واقعی دارد.
کریکچی نژاد، یکی از مهم ترین راهکارهای جلوگیری
از کسری بودجه را افزایش درآمدهای پایدار دولت دانست
به خالصه ملت گفت: از این دست موارد جلوگیری

از قرار مالیاتی است که می‌تواند بدون قفسار به طبقه کارمندان، پرسنل قابل توجهی از منابع دست‌فراشه را به خزانه بپردازد. وی تأکید کرد: از سبوی بی‌پایه بهبود عملکرد شرکت‌های دولتی و افزایش بهر‌موری آنها در کنار مولدسازی اصولی و شفاف، راه‌ای برای دولتی می‌تواند به راه‌اندازی اسلام کمک کند که درآمدی که جایگزین کسری ساختاری شود و ثبات بیشتری به بودجه ببخشد.

نایب رئیس کمیسیون برنامه و بودجه گفت: به ضرورت کنترل هزینه‌های دولتی اشاره کرد و مجلس به‌پیش کنترل نوعی از هزینه‌های جاری، محصول‌سازی‌کاری دستگاه‌ها و فقدان چابکی در ساختار اداری است. در این بخش چاره‌ای جز کاهش هزینه‌های غیر ضروری وجود ندارد. وی همچنین انبوه پروژه‌های عمرانی و تمام‌راهی را یکی از عوامل فشار بر بودجه دانست و گفت: دولت باید با اولویت‌بندی دقیق، پروژه‌های کم اهمیت یا فاقد توجیه اقتصادی را متوقف و منابع را صرف طرح‌های ضروری کند.

این نماینده مجلس بخش مهم دیگری از مشکلات بودجه را بدون انقباض مالی دانست و تأکید کرد: اگر تمام دریاها بافت‌ها و پرداخت‌های دولت از طریق سامانه‌های الکترونیکی ثبت شود و هیچ دستکاری امکان هر هزینه کرد خارج از خزانه را نداشته باشد، بسیاری از ناترازی‌ها برطرف خواهد شد. این عضو کمیسیون برنامه و بودجه تصریح کرد: استعاضا از بانک مرکزی خطر قریح است و مجلس نسبت به هر اقدامی که پایه پولی را افزایش دهد، احتیاط و اقتصاد را در معرض تورم شدید قرار می‌دهد. بنابراین دولت باید کسری احتمالی خود را از مسیرهای سالم مانند مجوزان درآمدهای مالیاتی یا مودلسازی تأمین کند و همچون راه‌اندازی لازم میان سیاست‌های مالی و پولی برقرار باشد.

نفت پیشران را شديداً عامل نوسان؟

تحليل کارشناسان اقتصادي و داده‌هاي رسمي نشان مي‌دهد نفت در کوتاه‌مدت پيشران اصلي رشد است، اما در بلندمدت به عامل نوسان زایل مي‌شود. در سال‌هاي که صادرات نفت افزايش يافته، اثر مثبت آن به بخش‌هاي وابسته همچون صنعت پتروشيمي، حمل‌ونقل و خدمات ملي سريز رشد است، اما هر بار تحريم به فروش نفت لطمه زده و اقتصاد کل آسیب ديده است. از اين منظر، نفت هم‌مؤثر رشد است و هم منشأ بي‌ثباتي اقتصادي.

برای گذار از اين وضعيت، اقتصاد ايران نيازمند سياست‌هايي است که درآمد نفت را از نوسان نيمت و شرايط سياسي مستقل، سرمايه‌گذاري در توليد را تقويت

“

در میان کشورهای دارای ذخایر نفتی، برخی کشورها از آزمون کاهش وابستگی بودجه به درآمدهای نفت موفق بیرون آمده‌اند. نروژ یکی از این کشورهاست؛ کشوری که در دهه ۷۰ میلادی هژمون با ایران استخراج نفت را آغاز کرد و توانست با ایجاد صندوق ثروت ملی و سرمایه‌گذاری شفاف در بازارهای جهانی، در آمدنفت را به پشتوانه‌ای برای نسل‌های آینده تبدیل کند. این کشور، بودجه جاری خود را از مالیات و درآمدهای داخلی تأمین می‌کند و وقت را متبوعی برای پس‌انداز ملی می‌داند.

کند و زنجیره ارزش آن را تا پایین دست، یعنی پتروشیمی صادرات فرآورده، گسترش دهد.

تقویت مالیات‌های هوشمند و توسعه صادرات غیرنفتی

توجه به ملاحظات دولت‌ها برای اصلاحات اساسی در اقتصاد؛ از جمله کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی از طریق افزایش مالیات یا اصلاح یارانه‌ها و.. اغلب دولت‌ها اصلاحات مالی را در قالب شعار نگه داشته‌اند.

کارشناسان بر این باورند تازمانی که ساختار تصمیم‌گیری نظارت مالی اصلاح نشود، حتی اگر درآمد نفتی دو برابر شود، نتیجه همان خواهد بود؛ خرج بیشتر، اتلاف بیشتر و ر. نهایت کسری بیشتر.

رهایی از این وضعیت انسان نیست، اما ناممكن هم نیست. نخستين گام در مسیر پایداری مالی، شفاف‌سازی بود. در آموها و هزینه‌ها، جمله قودات نفت و بوده‌ها، ترک‌های دولتی است. برای دیگر قودات مالیات‌های توسعه‌ی صدارت غیرنفتی، استفاده از بازار سرمایه برای پروژه‌های و همه مهتر ترافعی استفاده از نفت نفتی برای راه‌های جاری، راه‌های است که می‌تواند ایران را به سمت اقتصاد پایداری بر برد. هرچند این مسیر با سیاست‌های سخت و اصلاحات اختاری همراه است، اما آینده‌ای که اقتصاد ایران می‌تواند روی پای خود بایستد به همین تصمیم‌های مشاور بستگی دارد.

📌 گزارش ۳
نرگس گودرزی

تنها ۳۰ میلیارد تومان مالیات از خانه‌های خالی طی ۴ سال گذشته دریافت شده است

تعطیلی قانون مالیات بر خانه‌های خالی زیر ذره بین مجلس

در کشور، تقریباً هیچ است و نشان‌دهنده ضعف جدی در اجرامست. وی افزود: انتظار کمیسیون عمران این بود که وزارت راه و ترابستان، واحدهای خالی را به‌طور کامل شناسایی و برای اخذ مالیات به سازمان امور مالیاتی معرفی کند، اما متأسفانه این اتفاق نینداخته شد. مجموعه وزارت راه و سازمان مالیاتی هر دو در این حوزه بسیار ناقص عمل کرده‌اند. موسوی تأکید بر اینکه امر غیر رسمی است و تعداد خانه‌های خالی «بسیار تکران‌کننده» است، ادامه داد: اگر شناسایی دقیق انجام می‌شد، هم امکان افزایش عرضه مسکن به بازار وجود داشت و هم می‌توانستیم از محل مالیات بر خانه‌های خالی، منابع مالیاتی توجهی برای مدیریت حوزه مسکن ایجاد کنیم. وی گفت: این‌ها راه، نتیجه نهایی در اجرای دقیق یک حکم قانونی مهم است؛ حکمی که می‌توانست فشار اجاره‌ها را کاهش دهد و خانه‌های بلااستفاده را در چرخه پرمردمی کند.

و اوردهای کارشناسی نشان می‌دهد که پتانسیل ۲ هزار مایلیاستانی از خانه‌های خالی در کشور تا ۱۲ میلیارد تومان در سال می‌رسد؛ رقمی که متوسط سال‌های ساخت و ساز مایلیات، به‌دست می‌آید. با این حال، طبق آمار رسمی، میزان وصول‌شده از این محل در چهار سال فقط ۱ میلیارد تومان بوده که کارشناسان آن را نشانه کمبخت جدی در اجرای قانون مایلیات بر خانه‌های خالی می‌دانند.

گفته تحلیلگران، این شکاف بزرگ ثابت می کند که یون مذکور نه تنها نتوانسته ابزار مؤثری برای کنترل بازار مسکن باشد، بلکه دولت را از یک منبع درآمدی عظیم برای بین مالی طرح های عمرانی، خدمات عمومی و حتی

یادداشت‌های پانزدهمین نقدی محروم شده است. نادیده گرفتن قانون مالیات بر خانه‌های خالی در گزارش‌های رسمی نیز مشهود است، در حالی که سازمان امور مالیاتی طی هفت ماهه نخست سال تنها ۵/۶ میلیارد تومان درآمد از خانه‌های خالی از سکنه داشته که درآمد این سازمان از مالیات بر سیگار (تولید و فروش) حدود ۷۱۰/۵ تریلیون بوده، یعنی درآمد دولت از مالیات سیگار از سال جاری هزار و ۶۲۱ برابر شده است. کارشناسانی می‌گویند

در آمد حتی هزینه‌های اداری - اجرایی سازمان مالیاتی برای دریافت این پایه مالیات خرج شده را نیز کفاف می‌دهد.

عضو کمیسیون عمران مجلس با انتقاد از عملکرد رت و امور سازمان مالیاتی در اجرای قانون مالیات بر نهادهای خالی، رقم اعلام شده ۳۰ میلیارد تومان را «بسیار کم» دانست و گفت: آمار خانه‌های خالی در کشور بسیار است، اما شناسایی و اعمال قانون می‌تواند تقریباً متوقف شده باشد.

یدجمال موسوی در گفت‌وگو با خانه ملت با اشاره به اراش اخیر سازمان امور مالیاتی مبنی بر دریافت تنها ۱ میلیارد تومان مالیات از خانه‌های خالی طی چهار سال شته گفت: این رقم در برابر حجم واقعی خانه‌های خالی

رضا هدشیری | جوان

عضو کمیسیون عمران مجلس تأکید کرد: این موضوع را بلافاصله پس از آغاز جلسات رسمی کمیسیون در مجلس پیگیری خواهیم کرد. سازمان امور مالیاتی و وزارت راه و شهرسازی باید برای این ضعف بزرگ پاسخگو باشند. کمیسیون نتوانیم پرونده را بدون بررسی وارد دستگاه‌های مسئول توضیح دقیق خواهد خواست.

موسوی گفت: اجرای قانون مالیات بر خانه‌های خالی یک ضرورت است و تغل در آن به ضرر مردم و بازدار مسکن تمام می‌شود. امید داریم با پیگیری‌های جدید، این امر یک قانونی به صورت یک قانون، بالاخره عملیاتی شود.

اجرای مؤثر مالیات بر خانه‌های خالی با شناسایی دقیق، اتصال کامل پایگاه‌های اطلاعاتی و الزام وزارت راه و سازمان مالیاتی به اجرای بدون تعلل قانون ممکن است.

روش غیر پلکانی به نفع کسانی است که بیشتر از آرزوی استفاده می‌کنند، زیرا هر چند بیشتر مصرف کنند، بیشتر از یارانه بهره‌مند می‌شوند. این نماینده مجلس گفت: به توجه به ناآرامی‌ها به در حوزه برق و گاز داریم، باید تعرفه‌گذاری را به سستی بریم که به مشوقی در آسای کنترل مصرف باشد و بر مصرفی را مدیریت کند.

اخلاقی گفت: شاید آخرین‌ترین کار این باشد که تعرفه‌ها را برای تمامی خانواده‌ها در همه پلکان‌ها به صورت برابر افزایش دهیم، اما این روش از عدالت به دور است و منافع کشور را در بخش مدیریت مصرف تأمین نمی‌کند.

وی ادامه داد: نیاز است براساس شرایط خانوارها و میزان مصرفشان تعرفه گاز و برق را از آنها اخذ کنیم. روش تعرفه گذاری پلکانی قطعاً برای دولت کمی زحمت ایجاد می کند، اما روش مناسب تری برای تعرفه گذاری است.

این نماینده مجلس گفت: مهم‌ترین مسیر جهت تحقق عدالت در توزیع پراهنمای انرژی، عدم تغییر قیمت پلکان مشترکان کم‌مصرف و تمرکز کامل بر کاهش مصرف در بخش مشترک‌های خارج از پلکان بهینه‌است. در این زمینه باید برای مشترکان کم‌مصرف برق و گاز، ضایع‌های، علاوه بر گرفتن قیمت واقعی انرژی در بازار برای واحدها، طرح‌های الگوی بهینه، عوارض و مالیات بر مصرف غیربهینه‌های کم‌مشتراک کم‌مصرف نیز اخذ شود تا بتوانیم مصرف غیربهینه را اصلاح و در نهایت تا نازاری گاز و برق را بدون فشار آوردن به عموم مردم به حداقل برسانیم که این امر در نزدیک به قیمت‌گذاری گاز و برق است و در این روش عدالت نبهت‌است.

وی در پایان گفت: هدف اصلی این نظام تعرفه‌ای جدید برای کسانی هستند که سهمی متعارف از مصرف انرژی را به خود اختصاص دادند و به رفتار مصرفی ضرروری، علاوه بر تحمیل هزینه‌ها، هفتک به کشور، و بیان توزیع پانانه‌های انرژی را نیز نقض می‌کنند. به بیان دیگر، این مصرف‌های غیرنوع فشاری به عموم خانوارهای کم‌مصرف و حتی مصرف‌کنندگان درون الگوارد نمی‌کند. هدف اصلی از هدف قرار می‌دهد که خارج از چارچوب مصرف بهینه عمل می‌کنند. اصلاح الگوی تعرفه‌ای جدید، بهینه‌روشن به سوی عدالت اقتصادی است؛ زیرا منابع پانانه‌ای کشور را از حلقای کوچک و بزرگ خارج کرد، و به تعقیب عموم مردم بازتوزیع می‌کند. به بیان کلیه، این سیاست نه تنها بازدارندگی لازم را ایجاد می‌کند، بلکه باعث می‌شود بر مصرف‌ها بدون تحمیل هزینه بر بودجه عمومی، مسئولیت رفتار مصرفی خود را بپذیرند.

در نهایت، معرفی‌گذاری هوشمند گاز، یک سیاست کوتاه‌مدت موفقی نیست، بلکه حرکت به سمت یک آینده پایدار، عادلانه و مبتنی بر بهینه‌سازی مصرف انرژی است. این آشنایی که در آن، بارهای مالی صرفی به جای حمایت از مصرف لاکچری و غیر ضروری، در خدمت رفاه عمومی و منافع ملی قرار می‌گیرد. اتخاذ نظام جدید معرفی‌گذاری گاز که قیمت مصرف‌خارج از الگوی مشترک بر مصرف را به نرخ بازار صادراتی متصل کرده است، نقطه عطفی در مدیریت منابع انرژی کشور محسوب می‌شود. این سیاست در واقع پاشی به سال‌ها مصرف بی‌رویه گاز در بخش خانگی است که بدون هیچ گونه بازدارندگی، بیشترین سهم را در ایجاد تازاری گاز در خود احساس داده است. پیوند زدن قیمت گاز به مصرف‌ها به ۷۵ درصد نرخ صادراتی، یک اقدام راهبردی در جهت ایجاد اصلاح واقعی مصرف است، چراکه اکنون همان مصرف بی‌رویه را پرهزینه می‌کند و مصرف مطابق الگو را بدون افزایش هزینه حفظ می‌نماید.

بہترین مسیر تحقق عدالت و کاهش
مصرف انرژی با اخذ قیمت صادراتی گاز از
بر مصفاہا

حسینعلی اخلاقی، نماینده مجلس در گفت‌وگو با «جوان» در خصوص پیشنهاد دولت مبنی بر اینکه افزایش تعرفه انرژی به میزان ثابت و پلکانی، اثرگذاری تعرفه گذاری پلکانی و مؤثر مبتنی بر اتصال قیمت صادراتی انرژی برای بر مصرف‌ها را تصریح کرد: یکی از شعارهای اصلی نظام جمهوری اسلامی، عدالت است. مردم که در سال ۵۷ علیه نظام شاهنشاهی انقلاب کردند، از بی‌عدالتی این رژیم به سئوه آمده بودند.

مهم ترین مسیر جهت تحقق عدالت در توزیع یارانه های انرژی، عدم تغییر قیمت پلکان مشترکان کم مصرف و تمرکز کامل بر کاهش مصرف در بخش مشترکان خارج از الگوی بخش مسکن است. در این زمینه از مشترکان کم مصرف بخش خانگی قیمت صادراتی گاز اخذ و یارانه انرژی برای مصارف خارج از الگوی بهینه حذف خواهد شد. به این ترتیب می توانیم مصرف غیر بهینه را اصلاح و در نهایت تا انرژی گاز و برق را بدون فشار آوردن به عموم مردم به حداقل برسانیم.

تعرفه‌گذاری پلکانی طی دو سال گذشته در حوزه برق و گاز به کار گرفته شد. این روش نتایج مثبتی داشت. از یک طرف به تشویق کم‌مصرف‌ها پرداختیم و آنها را از یارانه و تخفیف بهره‌مند کردیم و از طرف دیگر، هزینه واقعی تری از پر مصرف‌ها اخذ کردیم.

تعارف‌های جدید گاز که قیمت گاز به قیمت گاز،
صادراتی در پله پر مصرف‌ها متصل کرده است،
نفع کلی‌تری از اصلاح مصرف غیربینه و
غیربهره‌ها از این منظر، باید با استفاده از
روش تعرفه گذاری پلکانی مؤثر در اصلاح قیمت
گاز مصرف به ۷۵ درصد قیمت گاز صادراتی،
حرکتی راهبردی در زمینه مدیریت مصرف است
موجب بهینه‌سازی مصرف به‌ترین مشترکان،
بدون آلودگی کمترین فشار قیمتی به عموم مردم و
مصارف درون کشور خواهد شد. با این روش می‌توانیم
مصرف‌ها را ملزم به کاهش مصرف کنیم و هر
مصرفی که مصرف خود را بهینه نکند، باید دست
در جیب خود کند و بارانه انرژی برای مصارف خارج
الگوی مصرف خواهد شد.

طی دو سال گذشته، درباره روش تعرفه گذاری پلکانی در آیهچه بودجه سنواتی بندی آورده شده است. این روش بر اساس آیهچه بودجه بندی ۱۴۰۰ در سال آتی نیز ادامه خواهد یافت. مبتنی بر این روش، علاوه بر تحقق عدالت، شاهد تحقق بهررسانی مصرف در بین مشترکان خارج از الگو هستیم. عدم مصرف بهر قیمت برابر مشترکان کم مصرف و تمرکز کامل بر اصلاح مصرف و رفتار مصرف‌ها، دقیقاً همان جلوه‌های عدالت اجتماعی در حوزه انرژی است. با تدوین این مسیر، می‌توان بحران ترازای گاز و برق را بدون فشار اقتصادی بر طبقات متوسط و پایین کاهش داد، بر مصرف خارج از حوزه نیازهای اساسی محدود داشت و نیز قیمت واقعی یا صادراتی را تسق می‌یابد. نتیجه این روند، پایداری شبکه انرژی کشور، کاهش وابستگی به واردات، بهبود بودجه دولتی و حرکت به سمت مدیریتی عقلانی و مسئولانه در بهربرداری از منابع ملی خواهد بود.